

Een stad om in te (over)leven

Ruimte maken voor verandering

door Ron Piepers

I want to be part of it...

Dat zingt Frank Sinatra over misschien wel de meest iconische stad ter wereld, New York, New York dat is voor veel mensen herkenbaar. Volgens de Amerikaanse econoom Edward Glaeser in ***The Triumph of the City***, is de stad veruit de meest succesvolle uitvinding van de mens. Wereldwijd wonen er inmiddels meer mensen in de stad dan op het platteland. En macro-economisch gesproken hebben ze het nergens beter. De stad is ons antwoord op het complexe bestaan. De stad is voedingsbodem voor creativiteit en innovatie. Voor ontspanning en cultuur.

Het is dan ook even slikken als je het recente artikel ***The City and the virus*** van Saskia Sassen (Robert S. Lynd Professor of Sociology, Columbia University) leest. Niet dat zij het hardgrondig oneens is met Glaeser. Maar de schaduwkanten van de stad komen in haar betoog onverbloemd in beeld. Bijvoorbeeld dat onze steden wereldwijd steeds meer verworden tot betonnen kolossen. En die kolossen worden steeds massiever en dichtbevolkter. Dat maakt de inwoners steeds kwetsbaarder en afhankelijker. Afhankelijker van voedsel dat van (vér) buiten de stad moet komen. Steden worden ook steeds kwetsbaarder voor de gevolgen van klimaatverandering. Zomers wordt het in de steden steeds heter. En bij forse regenbuien (waarvan we er steeds meer meemaken) zorgt de verstening ervoor dat water niet meer weg kan. En voor sociale ongelijkheid die in steden gemakkelijker wortel schiet: overal een uitdaging maar in de steden in het bijzonder. Met grote gevolgen. In menig 'probleemwijk' ligt de levensverwachting zo'n zes jaar lager dan in de betere wijken in dezelfde stad.

Het coronavirus laat ons op indringende wijze een nieuwe kwetsbaarheid zien. De stad als bruisend centrum voor ontmoeting, wonen, werken en leven blijken nu brandhaarden te zijn. Een vehikel voor een razendsnelle verspreiding van het virus. Dat zag je in het voorjaar in New York. En ónze tweede golf begon in de Randstad. En tiert daar nog welig.

Onze eigen steden zijn over het algemeen niet te vergelijken met metropolen. Bij ons zijn steden zijn kleinschaliger en ruimer opgezet. Ter illustratie: in Amsterdam wonen ongeveer 5000 mensen per vierkante kilometer. In Manhattan zijn dat ruim 27.000 inwoners. Toch worden ook onze steden steeds meer gekenmerkt door grootstedelijke problemen. Hittestress en wateroverlast. Woningnood en sociaaleconomische ongelijkheid. Dit is *by far* het hevigst in onze steden.

In meer dan één opzicht veranderen ook onze steden sluipenderwijs van plekken om te leven naar plekken waar aanzwellende groepen mensen moeten zien te overleven. Om prettig te kunnen leven én om de kracht van steden duurzaam te kunnen blijven benutten moeten we het gebruik van onze ruimte in onze steden herwaarderen, stelt Saskia Sassen. Niemand zag corona aankomen. Maar zulke grote gebeurtenissen hebben mensen er echter nooit van weerhouden om het lot in eigen handen te nemen. Machiavelli schreef in

De heerser (1532) dat het lot (*fortuna*) is als een rivier die buiten haar oevers treedt: je weet niet wanneer dat gebeurt, of hoe erg het is, maar wel dat je de gevolgen kan beperken door dijken op te werpen. En als Nederlanders weten we dat je een rivier soms ook de ruimte moet geven.

Het leven in onze steden snakt naar die ruimte. Veel gehoorde oplossingen voor het woningtekort in Nederland zijn hoogbouw, verdichting en kleinere woningen. Op het oog goede oplossingen. Maar dat gaat ten koste van de kleinschaligheid van onze steden. Juist nu we elkaar ruimte moeten geven dreigt verloren te gaan wat onze steden zo uniek maakt en wat hen kracht geeft.

In plaats van veel kleine appartementen dicht op elkaar kunnen we ook kijken hoe we nieuwe wijken ruimtelijk goed kunnen inpassen buiten het bebouwde gebied. In bestaand stedelijk gebied moeten we vooral vergroenen en verduurzamen.

Nieuwe ontwikkelingen zoals *smart mobility* en *vertical farming* bieden de mogelijkheid om logistiek en mobiliteit in onze steden drastisch veranderen. Dat vraagt soms om grootse en ook kostbare ingrepen, Maar vergis je niet. Talloze bewonersinitiatieven maken inmiddels ook massa: zoals de autovrije straat, speelstraten, geveltuinen en buurtmoestuinen.

Het is nu zaak om dit trefzeker en op grotere schaal dan nu te faciliteren. Alleen dan ontstaat er in de steden weer de ruimte om elkaar prettig te ontmoeten. Om te leven. En niet om te overleven.

Ron Piepers is trainee bij de Bossche corporatie Zayaz en projectmedewerker bij FRAEY Partners in Publieke Waarde (piepers@fraey.nl)